

Ключевые слова: синонимия, семантические (идеографические), контекстуальные, стилистические, абсолютные (полные) и частичные (относительные) синонимы, синонимический ряд.

Summary

The phenomenon of synonymy in spoken language of spokesman of East Slobozhanshchina dialects is observed in the article; the synonyms are recorded and analysed; their main types (semantic, contextual, stylistic (emotional), absolute) are determined. The synonymic rows are shown as a result of observation; they were classified as part of speech of full meaning, as position disposition in the context, as thematic group etc. The stylistic functions of synonyms and also their emotional-expressive tint are investigated in dialectal texts of linguistic personality.

Keywords: synonymy, semantic (ideographic), contextual, stylistic, absolute (total) and partial (relative) synonyms, synonymic row.

УДК 811.161.2'282.2 (447.54/.62)

Волошинова М.О.,
аспірантка,
Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка

НАЗВИ СТРАВ ІЗ М'ЯСА В УКРАЇНСЬКИХ СХІДНОСЛОБОЖАНСЬКИХ ГОВІРКАХ

Назви продуктів харчування, властиві українській літературній мові та діалектам, завжди привертала увагу науковців, оскільки харчування як один із найдавніших компонентів матеріальної культури будь-якого народу відіграє у житті людини важливу роль і пов'язане, перш за все, з народними побутом. Так, тематична група лексики (ТГЛ) "Назви їжі" вже була предметом ґрунтовного вивчення переважно на матеріалі різних говірок південно-західного наріччя. Зазначену групу лексики в українських говорах Східної Словаччини дослідила З. Ганудель [5], у карпатських говірках – Е. Гоца [8], предметом вивчення Л. Ура стали назви їжі в ужансько-латорицьких угорських говірках Закарпатської області [22], Є. Турчин здійснила системний опис назв їжі східнополіських говірок [19]. Крім того, вивчення різних шарів лексики харчування представлено в публікаціях таких науковців, як П. Бабій, В. Борисенко, М. Бубряк, Й. Дзендзелівський, Я. Закревська, А. Майборода, В. Німчук, М. Тимченко та ін. Окремі номени на позначення назв їжі зафіксовано в численних лексикографічних джерелах таких авторів, як Г. Аркушин [1], В. Ващенко [3], Б. Галас [15], О. Євтушок [9], П. Лисенко [10], М. Неґрич [13], Ю. Піпаш [15], В. Чабаненко [23], Г. Шило [24] та ін.

На думку російської дослідниці Т. Карасьової, лексика на позначення продуктів харчування є однією з найважливіших складових матеріальної культури селян, для неї характерна не лише стійкість (наявність значного шару архаїчної лексики), але й рухомість (змінність у часі, навіть до повного зникнення), що вимагає від дослідників невідкладного фіксування всіх її складників [11].

Лексика на позначення їжі, зокрема назви страв з продуктів тваринного походження та страв із м'яса, у східнословобожанських говірках ще не була предметом спеціального дослідження, чим і зумовлено актуальність нашої розвідки.

Мета статті – подати лексико-семантичний аналіз назв страв із м'яса на прикладі українських східнословобожанських говірок.

Заявлена мета передбачає розв'язання таких **завдань**: 1) визначити принципи номінації в зазначеній лексико-семантичній групі (ЛСГ); 2) проаналізувати функціональну активність зафіксованих номенів в українських східнословобожанських говірках; 3) здійснити порівняльний аналіз маніфестантів заявленої ЛСГ, зафіксованих в українських східнословобожанських говірках, з відповідними репрезентантами, властивими іншим українським діалектам. Фактичний матеріал записано експедиційним методом за спеціально розробленим питальником у 20 східнословобожанських говірок протягом 2009–2010 рр.

Українській системі харчування, як і системі харчування кожного етносу, притаманні своєрідні звичаї, пов'язані з приготуванням повсякденних і ритуальних страв, харчові заборони, обмеження й переваги, певні смакові стереотипи в меню повсякденних та обрядових трапез. Святкові страви (зокрема недільні) готували за рецептами повсякденної кухні, але при цьому вони мали вищу калорійність завдяки м'ясним, рибним, жировим компонентам, різноманітним набілам із сметани, ряжанки тощо [20, 80]. Значну кількість м'ясних страв (вареники, млинці, фаршировані овочі, голубці тощо) приготують з іншими продуктами – борошном, овочами тощо. Другі м'ясні страви бувають варені, запечені, смажені й тушковані [21, 56].

Лексико-семантичну групу "**Назви страв із м'яса**" в українських східнословобожанських говірках репрезентують такі семи: 'драглиста страва, яку одержують при охолодженні м'ясного відвару з подрібненими шматочками м'яса', 'домашня кров'яна ковбаса', 'проварений свинячий шлунок', 'м'ясна страва – смажене або запечене м'ясо', 'кругла котлета з посіченого або відбитого м'яса', 'м'ясна котлета з начинкою', 'копчене м'ясо, попередньо просолене й приправлене прянощами', 'задимлене м'ясо', 'посипане перцем відварене сало', 'закручений та підсмажений шматочок м'яса', 'підсмажений чи вижарений шматок сала, з якого частково витопився жир'.

Сему 'драглиста страва, яку одержують при охолодженні м'ясного відвару з подрібненими шматочками м'яса' в усіх обстежених говірках репрезентовано лексемою *холодець* (АйдМ, Біллуц, Бонд, Калм, Коляд, Кон, Литв, Мак, Міл, Новб, Новоах, Новч, Павлен, Парн, Пет, Прос, Смол, Солід, Тар, Червпоп), яка характерна й для полтавських [3, 99–100] та для поліських [10, 225] говірок. В одній говірці додатково до номена *холодець* зафіксовано спільнокореневий субстантивований прикметник *холодне* (Новч). Як видно, аналізовані лексеми демонструють температурні умови приготування цієї страви з м'яса: *рубайемо /п'їн'а / кидайемо /в:оду і ку^епнум' / м'ясо от к'істоч'ок от'ходе / ку^епнум' при'мерно ч'аса п'ят' і то'д'і охлад'даец':а і нали^евайем йо'го ў ло'точ'ки і полу'ч'айец':а холодець'//* (Коляд).

Аналізовану сему в нижньонаддніпрянських говірках репрезентує маніфестант *захолод* [23, 79], у західнополіських – *студенец', холодина, хо́лодница, хо́лодне, хо́лодник, хо́лодок*, двослівний номен *хо́лодни боршч* [1, 2, 183, 231]. Отже, лексеми, зафіксовані в інших діалектних континуумах, також демонструють термічні умови приготування цієї страви із м'яса та розкривають мотив номінації – спосіб її приготування.

Як зазначає Г. Вештарт, за характером відношень між позначенням і значенням назв страв можна виділити мотивовані назви й немотивовані. Найбільш численною є група назв, мотивованих їхньою функціональною ознакою, а саме: назви за продуктом, з якого виготовлено страву [4, 368]. Яскравим прикладом цього твердження є поширений у більшості аналізованих говірок репрезентант семи 'домашня кров'яна ковбаса' *кроу́йанка* (Кон, Литв, Міл, Новб, Новоах, Новч, Павлен, Парн, Пет, Прос, Солід, Тар, Червпоп) та фонетичний варіант *кро́в'анка* (АйдМ, Біллуц, Бонд, Коляд, Мак, Смол).

Зазначимо, що в наддністрянських говірках зафіксовано лексему аналізованої семи *кишка* 'ковбаса, начинена гречаною кашею з кров'ю, кров'янка' [24, 140], у якій відбито характерну для багатьох південно-західних діалектів обнижену артикуляцію фонем */и/* у наголошеній позиції з реалізацією її у звукові [e] [2, 48]. Як бачимо, дещо змінився мотив номінації: її здійснено не за назвою наповнювача (гречаної каші з кров'ю), а за назвою оболонки – кишки.

Сему 'домашня кров'яна ковбаса' у досліджуваному ареалі репрезентує також атрибутивне словосполучення *кро́в'яна коу́ба'са*, представлене спорадично (Бонд). Двослівні номени, що ілюструють зазначену сему, зафіксовано й словником поліських говорів: *кри́вана коу́ба'са, ки́шка нали́вна* [10, 106, 96].

Свинина є найпоширенішим в українській кухні видом м'яса, але, як зауважує Т. Шпаковська, крім м'яса й сала, для приготування смачних і поживних страв використовують голову, печінку, мозок, шлунок (кендюх) та інші частини свинячої туші [21, 55]. На підтвердження цього проаналізуємо сему 'проварений свинячий шлунок', яку репрезентовано в українських східнословобожанських говірках такими лексемами: *бо́жок* (Коляд, Біллуц, Павлен, Прос), *бог^x* (Біллуц), *ке́нд'ух* (Мак, Міл, Новоах, Пет, Тар), *сал'д'ісон* (Мак), *коу́би'к* (Смол). Жодній лексемі не властива значна функціональна активність у досліджуваному ареалі. Водночас, як свідчать проаналізовані лексикографічні джерела, усі зафіксовані маніфестанти аналізованої семи відомі й іншим говіркам української мови. Так, лексему *бо́жок* 'сальцесон' виявлено в гуцульських говірках [7, 252]; фонетичні варіанти *салтісон, салцісон, салцисон, сальцісон* – очищений, промитий, проварений свинячий шлунок, начинений шматочками м'яса, печінки й т.п. – у буковинських [17, 475]; лексему *ковбик* 'м'ясна їжа, що виготовляється начинкою оболонки шлунка, подібно до ковбаси' – у полтавських [3, 46]. Остання лексема відома також поліським говіркам, хоча тут вона має значення 'шлунок', *анат*. [9, 99]. У поліських говірках із значеннями 'варений свинячий шлунок, начинений м'ясом і здоров'; 'кендюх' зафіксовано спільнокореневу лексему *ковбаль* [10, 99].

Західнополіським говіркам властива лексема *каў'рук*, що побутує з двома значеннями: 'шлунок тварини' та 'м'ясо, натоптане в свинячий шлунок для тривалого зберігання' [1, 1, 203]. Припускаємо, що значення 'проварений свинячий шлунок', властиве лексемі *коўби^к* у східнословобожанських говірках, вторинне, яке постало внаслідок звуження семантики.

Таке ж явище характерне для лексеми *кенд'ух*, яка в полтавських говірках та говірках Рівненщини має значення 'шлунок' та 'орган травлення в тварин' відповідно [3, 43; 9, 70]. Наголосимо, що лексему *кенд'ух* зафіксовано різноманітними лексикографічними джерелами, зокрема "Словарем української мови" Бориса Грінченка [16, 235] та 11-томним Словником української мови [18, 140] також із значенням органу травлення у тварин (без позначки діалектне). Отже, аналізовану лексему не можна прив'язувати до жодного діалектного континууму, оскільки вона звіддавна відома як загальноновживана.

Деякі з розглянутих лексем мають затемнену етимологію, наприклад: *бог^х*, *бо́жок*, *коўби^к*, *сал'д'ісон* тощо, які Г. Вештарт кваліфікує як "немотивовані назви, етимологію яких неможливо встановити без спеціальних досліджень, тобто не видно зв'язку між реалією та лексемою" [4, 368].

Сему 'м'ясна страва – смажене або запечене м'ясо' репрезентують однослівні номени: *гул'аш* (Коляд, Міл), *би^строгане* (Пет), *бужеч'ніна* (Тар), *жап'оха* (АйдМ) та атрибутивні словосполучення, що вказують на специфіку процесу приготування страви: *жаречне м'ясо* (Біллуц, Калм, Мак), *жаречне м'ясо* (Литв, Новб, Павлен, Парн, Прос, Червпоп), *кап'ч'оне м'ясо* (Смол), *тушечне м'ясо* (Новб, Новч, Павлен). Говорячи про такі способи приготування страв із м'яса, зазначимо, що смаження й тушіння взагалі властиве українській східнословобожанській кухні, на відміну, наприклад, від коптіння, яке більш притаманне західним регіонам України.

Найбільш поширеним у східнословобожанських говірках репрезентантом семи 'підсмажений чи вижарений шматок сала, з якого частково витопився жир' є лексема: *вишкварки*, виявлена в дев'яти говірках (Біллуц, Калм, Кон, Литв, Новоох, Павлен, Смол, Солід); в одній говірці цю лексему вживають у формі однини чоловічого роду *вишкварок* (Новб). Зафіксовано також акцентний варіант *вишкварки* (Бонд, Червпоп) та словотвірний варіант *шк'варка* (АйдМ, Кон, Парн, Смол, Тар). Репрезентант аналізованої семи *вижарки*, зафіксований у чотирьох говірках (Міл, Новч, Прос, Смол), утворено за однією словотвірною моделлю з маніфестантом *вишкварки*, в основі номінації – назва процесу виготовлення страви, іменникові номени утворено від дієслів *вижарити*, *вишкварити*.

Така сама мотиваційна ознака характерна й для номенів – репрезентантів аналізованої семи, зафіксованих в інших говірках української мови. Щоправда, більш поширеними є безпрефіксні іменники, утворені від дієслова *шкварити*, наприклад: *шк'варка* 'засмажений кусочок сала; вишкварка' – поліські говірки [10, 235], *шк'вара* 'смажене м'ясо або сало' – говірки Нижньої Наддніпряни [23, 4, 236], *шк'варок* – гуцульські говірки [6, 361], *шк'варок* 'підсмажений шматок

сала; шкварка'; рідк. 'сало' – гуцульські говірки [13, 187; 14, 226], шкварка 'шматок печеного сала'; 'шматок сала' – західнополіські говірки [1, 2, 267], вискорка, вишкарка 'шкварка' – західнополіські говірки [1, 1, 59, 63].

Як бачимо, у гуцульських і західнополіських говірках лексеми шкварок, шкварка дещо розширюють своє семантичне поле. Як багатозначне подане це слово й у "Словарі української мови" Бориса Грінченка: шкварка – 1. Вытопленный кусочек сала, вытопка. 2. Дати шкварки. Задать баню, дать трепку [16, 1, 500], щоправда, друге значення є фразеологічно зв'язаним і виходить за межі аналізованої ЛСГ.

Сему 'закручений та підсмажений шматочок м'яса' репрезентовано лексемами: лал'ч'іки (Коляд, Пет, Смол, Павлен); рул'ет (Міл, Новб, Тар); словотвірним варіантом рул'ет'іки (Біллуц); веч'р'тутіки (Новоах). Значної функціональної активності немає жодна лексема, деякі на обстежуваній території представлено спорадично.

Лексема лал'ч'іки властива й східноподільським говіркам [12, 86] і є репрезентантом семи 'м'ясна котлета з начинкою'. Щодо лексеми веч'р'тутіки, то в буковинських говірках наявні номени вер'тут, вер'тута, вер'туті із значенням 'рулет, вид пирога з маком, сиром, повидлом' [17, 49]; у поліських говірках – вер'тун, вертуни 'пиріг з маком чи повидлом' [10, 41], тобто спостерігається перехід значення з однієї ЛСГ в іншу – назви виробів з борошна. Лексема веч'р'тутіки мотивована функціональною ознакою за способом приготування страви та є похідною від дієслова вертіти.

Зазначимо, що маніфестант семи 'закручений та підсмажений шматочок м'яса' лексема рул'ет у межах східнословобожанських говірок розширює своє значення, оскільки водночас є репрезентантом сем 'посипане перцем відварене сало' (Калм, Пет, Тар) та 'копчене м'ясо, попередньо просолене й приправлене прянощами' (Новб, Пет).

Сему 'кругла котлета з посіченого або відбитого м'яса' представлено: фонетичними варіантами котл'ета (Новоах), котл'ета (Солід); спорадично зафіксованими номенами т'ух'т'ел'а (Мак); с'і'ч'ени'єки (Смол); лан'гет (Пет); словотвірними варіантами отби'є'їна (Калм, Новоах, Тар), в'ітби'є'їна (Міл, Біллуц), в окремих говірках уживають множинні форми: отби'є'їн'і (Коляд, Кон, Павлен), в'ітби'є'їн'і (Прос); двослівні номени жар'єне м'ясо (Солід); лексема лал'ч'іки (Новб). Два останніх маніфестанти мають у межах східнословобожанських говірок семантичні відмінності, оскільки є репрезентантами й інших сем, проаналізованих нами вище. Синонімічні ряди виявлено у двох говірках, де в обох випадках вони представлені двома лексемами.

Лексеми в'ід'мби'є'їн'і, отби'є'їн'і як репрезентанти аналізованої семи відомі й іншим говіркам. Зокрема, К. Кацалапенко зафіксувала їх у східноподільських говірках, зауваживши при цьому, що в окремих говірках уживають спільнокореневі сингулярні форми: в'ід'мби'є'їна, отби'є'їна та субстантивована маскулінізована лексема в'ід'мби'є'їни [12, 85].

Принцип номінації в цьому випадку характерний для багатьох лексем аналізованої ЛСГ – в основу мотивації покладено функціональну ознаку, а саме: спосіб приготування страви – *отбиєўна* – від *отбити* (*в'ітбиєўна* від *бити*); *с'ічениєки* – від *сікти* (сікти, подрібнювати) м'ясо.

Маніфестантами семи 'задимлене м'ясо' є лексеми: *бужеўн'іна* (Коляд, Міл, Пет), фонетичний варіант якої виявлено в гуцульських говірках – *бужеўнина* – задимлене м'ясо [15, 18]. Ще один репрезентант семи 'задимлене м'ясо' зафіксовано на обстежуваній території в шести говірках, де представлено субстантивованим дієприкметником *кап'ч'оне* (Калм, Мак, Міл, Новб, Прос, Солід) і спорадично зафіксованим словосполученням *кап'ч'ене м'йасо* (Біллуц).

Таким чином, проаналізований матеріал дає підстави дійти таких **висновків**.

На дослідженій території виявлено значну кількість лексем із широкою семантичною структурою, наприклад: лексема *бужеўн'іна* в межах обстеженого діалектного континууму має значення 'м'ясна страва – смажене або запечене м'ясо' й водночас постає репрезентантом семи 'задимлене м'ясо'; двослівний номен *кап'ч'оне м'йасо* є маніфестантом семи 'м'ясна страва – смажене або запечене м'ясо' та семи 'копчене м'ясо, попередньо просолене й приправлене прянощами' тощо.

У більшості обстежених говірок функціонує по одному репрезентанту аналізованих сем, синонімічні ряди з двох лексем зафіксовано у п'ятих говірках, наприклад: сема 'проварений свинячий шлунок' має два репрезентанти: *сал'д'ісон* та *кєнд'ух* (Мак), сему 'кругла котлета з посіченого або відбитого м'яса' представлено номенами *котлєта*, *отбиєўна* (Новоах).

Номінації страв у розглянутій лексико-семантичній групі мотивовані функціональною ознакою страви, а саме: за способом її приготування (*жар'оха*) або за продуктом, з якого виготовлено страву (*кроўйанка*). Значна кількість лексем має затемнену етимологію.

Репрезентантами розглянутих сем можуть бути як різнокореневі лексеми (*т'ух'т'єл'а*, *с'ічениєки*), так і деривати (*рул'єт*, *рул'єт'іки*).

У багатьох випадках репрезентанти аналізованих сем, зафіксовані в східнословобожанських українських говірках, властиві й іншим говіркам української мови, щоправда, семантика цих номенів може бути відмінною в різних діалектах.

Подальшу **перспективу** дослідження пов'язуємо з вивченням інших лексико-семантичних груп тематичної групи лексики "Назви їжі" на більш широкому фактичному матеріалі.

Список обстежених населених пунктів та їх скорочень

(усі села знаходяться в Луганській області)

АйдМ – с. Айдар-Миколаївка, Новоайдарський р-н; **Біллуц** – смт Білолуцк, Новопсковський р-н; **Бонд** – с. Бондарівка, Марківський р-н; **Калм** – с. Калмиківка, Міловський р-н; **Коляд** – с. Колядівка, Новоайдарський р-н; **Кон** – с. Кононівка, Біловодський р-н; **Литв** – с. Литвинівка, Біловодський р-н; **Мак** – с. Макіївка, Кремінський р-н; **Міл** – с. Мілуватка, Сватівський р-н; **Новб** – с. Новобіла, Новопсковський р-н; **Новоах** – с. Новоахтирка, Новоайдарський р-н; **Новч** – с. Новочервоне, Троїцький р-н; **Павлен** – с. Павленкове, Новопсковський р-н; **Парн** – с. Парневе, Біловодський р-н; **Пет** – с. Петрівка, Сватівський р-н; **Прос** – с. Просяне, Марківський р-н; **Смол** –

с. Смолянинове, Новоайдарський р-н; **Солід** – с. Солідарне, Білокуракинський р-н; **Тар** – с. Тарасівка, Троїцький р-н; **Червпоп** – с. Червонопопівка, Кременський р-н.

Література

1. Аркушин Г. Л. Словник західнополіських говірок : у 2 т. / Г. Л. Аркушин. – Луцьк : Вежа, 2000. – Т. 1–2.
2. Бевзенко С. П. Українська діалектологія / С. П. Бевзенко. – К. : Вища шк., 1980. – 245 с.
3. Ващенко В. С. Словник полтавських говорів / В. С. Ващенко. – Вип. 1. – Х. : Вид-во ХДІ, 1960. – 107 с.
4. Вештарт Г. Ф. Названия пицци в говорах Полесья / Г. Ф. Вештарт // Лексика Полесья. – М., 1968. – С. 366–414.
5. Ганудель З. Т. Бытовая лексика украинских говоров Восточной Словакии (названия пицци, посуды и утвари) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.02 “Украинский язык” / З. Т. Ганудель. – Киев, 1980. – 21 с.
6. Гуцульські говірки : короткий словник / [відп. ред. Я. Закревська]. – Л., 1997. – 232 с.
7. Гуцульські говірки : лінгвістичні та етнолінгвістичні дослідження (Словник говірки села Бродина Олекси Горбача) / [відп. ред. Я. Закревська]. – Л., 2000. – С. 247–354.
8. Гоца Е. Д. Назви їжі й кухонного начиння в українських карпатських говорах : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова” / Е. Д. Гоца. – Ужгород, 2001. – 21 с.
9. Євтушок О. М. Вивчення лексики говірок Рівненщини / О. М. Євтушок. – Рівне, 1997. – 164 с.
10. Лисенко П. С. Словник поліських говорів / П. С. Лисенко. – К. : Наук. думка, 1972. – 260 с.
11. Карасєва Т. В. Названия пицци в воронежских говорах: этнолингвистический аспект : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / Карасева Татьяна Владимировна. – Воронеж, 2004. – 250 с.
12. Кацалапенко К. В. Назви м'ясних страв української кухні у східноподільських говірках / К. В. Кацалапенко // Лінгвістика : зб. наук. пр. – Луганськ, 2008. – № 3. – С. 83–89.
13. Неґрич М. Скарби гуцульського говору : Березови / Микола Неґрич. – Л. : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. – 224 с.
14. Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок : у 2 ч. / М. Й. Онишкевич. – К. : Наук. думка, 1984. – Ч. 1–2.
15. Піпаш Ю. О. Матеріали до словника гуцульських говірок (Косівська Поляна і Росішка Рахівського району Закарпатської області) / Ю. О. Піпаш, Б. К. Галас. – Ужгород, 2005. – 266 с.
16. Словарь української мови : у 4 т. / [за ред. Б. Грінченка]. – К., 1996. – Т. 1–4.
17. Словник буковинських говірок / [за ред. Н. В. Гуйванюк]. – Чернівці : Рута, 2005. – 688 с.
18. Словник української мови : в 11 т. – К. : Наук. думка, 1970–1980. – Т. 4. – 1973. – 840 с.
19. Турчин Е. Д. Лексика питання в українских восточнополесских говорах : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.02 “Украинский язык” / Е. Д. Турчин. – Киев, 1990. – 22 с.
20. Українська минувшина : ілюстр. етнограф. довід. / [А. П. Пономарьов, Л. Ф. Артюх, Т. В. Косміна та ін.]. – К. : Либідь, 1993. – 256 с.
21. Українська стародавня кухня : довідник / [упоряд. Т. Л. Шпаковської]. – К. : Спалах ЛТД, 1993. – 238 с.
22. Ур Л. Л. Назви їжі й кухонного начиння в південних ужансько-латорицьких угорських говірках Закарпатської області : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.09 “Фінно-угорські та самодійські мови” / Л. Л. Ур. – Ужгород, 2004. – 20 с.
23. Чабаненко В. А. Словник говірок Нижньої Наддніпрянщини : у 4 т. / В. А. Чабаненко. – Запоріжжя, 1992. – Т. 1–4.
24. Шило Г. Наддністрянський регіональний словник. – Л. : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. – 288 с. – (Сер. “Діалектологічна скриня”).

Анотація

У статті розглянуто лексеми на позначення страв із м'яса, характерні для українських східнословобожанських говірок. Здійснено лінгвогеографічний аналіз заявленої лексико-семантичної групи, визначено міжговіркові відповідники для різних діалектних зон і семантичні відмінності маніфестантів досліджуваної ЛСГ. З'ясовано основні принципи номінації, подано лексико-семантичну характеристику діалектних номенів.

Ключові слова: сема, лексема, номен, ареал, східнословобожанські говірки, страва.

Аннотация

В статье рассмотрены лексемы, обозначающие блюда из мяса, характерные для украинских восточнословобожанских говоров. Осуществлен лингвогеографический анализ заявленной лексико-семантической группы, установлены междиалектные соответствия для разных диалектных зон и семантические отличия манифестантов исследуемой ЛСГ. Определены основные принципы номинации, представлена лексико-семантическая характеристика диалектных номенов.

Ключевые слова: сема, лексема, номен, ареал, восточнословобожанские говоры, кушанье.

Summary

The lexemes as the names of meat dishes which are typical for Ukrainian East Slobozhanshchina dialects are considered in the article. The geographical-linguistic analysis of declared lexical-semantic group is realized, interdialectal analog for different dialectal areas and semantic peculiarities of demonstrators of lexical-semantic group are defined. The main principles of nomination are cleared up; lexical-semantic characteristic is presented dialect nomens.

Keywords: seme, lexeme, nomen, area, East Slobozhanshchina dialects, dish.